המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קיג.

גבי כעל הבית. כלומר בזכותא דבעל הבית איכא תרי חזקי לזכותו: **והא מכבא ליה קמן.** ומה עדים שחבטו אותו מלריכין: **ודלמא לכפר כרי.** דלחלו עדים מהתם פרעיה בו ביום דלא עבר בבל תלין: **כל זמנו.** עד שעבר עליו: **ולעולם.** בתמיהה. ובשביל שחבטו כל היום ולא נתן יהא שכיר זה נתמן לעולם לומר לא התקבלתי ואם רולה בעה"ב ליטבע לא נתמין וכי כל כך השתה שכיר שכרו: **מ"ר חמא בר עוקבא כנגד כל היום של הביעה.** יום אחד לאחר זמנו נתנו לו חכמים ליטבע ויטול: **מתני' המלוה את חבירו.** והגיע זמן ולא פרע לו: **לא ימשכננו.** אפי' בשוק אלא בב"ד: **ולא יכנס לביתו.** בגמ' מפרש בתמתן קלי: **היו לו שני כלים.** וחזרו בנגד שניהם ומשכנו בשניהם: **נוטל אחד ומחזיר אחד.** כשעה שהוא לריך לזה יחזירנו לו משום החזרת העבוט ויעבוד את השני וכשיצטרך זה לשני יטול זה את הראשון ויחזיר את השני כדמפרש ואזיל מחזיר את הכר בלילה ואת המחרישה ביום: **מא.** הלוה אין משיב העבוט ליורשיו שאין כאן מצות העבוט אלא יתכרנו ויגבה חובו דהשתא תשיב לו כתיב[ה] ולא ליורשין: **שלשים יום.** זמן ב"ד: **גמ' ושליח ב"ד מנתח נתוחי.** אף הוא אינו רשאי ליכנס לביתו ולמשכנו אלא רוחהו בשוק ומנתח דבר שאומז בידו ממנו: **ממשכנין.** משמע בתוך הבית: תבילה מתוך הבית משמע דהא ריחיים וכבר בנו בימת שבימי: **לעולם בבעל חוב.** קאמר ולא תידוק מינה הא כלים אחרים חבול דבכלים אחרים עובר משום לא תבא אל ביתו ולהכי איצטריך להוסיף לאו שני משום ריחיים ורכב וחד משום לא תבא אל ביתו: **ממשמע שנאמר בחוץ תעמוד.** ויוליא אליך את העבוט וכי איני יודע שהאיש יוליאנו אלא מי יוליאנו אם לא בעה"ב: **מאי לאו לרבות שניה ב"ד בו.** שיכנס לתוך הבית וה"ק והאיש דהוא שניה ב"ד ואשר אתה עושה בו יוליא אליך: לא

אבל ממא זמן חיוביה רמי אנפשיה ומידכר וכי שכיר עובר משום בל תגזול התם תרי חזקי הכא חדא חזקה גבי בעל הבית איכא תרי חזקי חדא דאין בעל הבית עובר משום [1]בל תלין וחדא דאין שכיר משהא שכרו והכא חדא חזקה: אם יש עדים שתבעו הרי זה נשבע ונוטל: והא (ו) קתבעו לקמן א"ר אסי [1]שתבעו בזמנו ודלמא לבתר הכי פרע אמר אביי שתבעו כל זמנו ולעולם (ז)(לא פרע ליה) א"ר חמא בר עוקבא [2]כנגד אותו היום של תביעה: **מתני'** [2]המלוה את חבירו לא ימשכננו אלא בב"ד [1]ולא יכנס לביתו ליטול משכונו שנאמר [2]בחוץ תעמוד [ה]היו לו שני כלים נוטל אחד ומניח אחד [ו]ומחזיר את הכר בלילה ואת המחרישה ביום ואם מת אינו מחזיר ליורשיו רשב"ג אומר אף [1]לעצמו אינו מחזיר אלא עד שלשים יום ומשלשים יום ולהלן מוכרן בב"ד: **גמ'** אמר שמואל [ז][ח]שליח ב"ד מנתח נתוחי אין אבל משכוני לא והתנן המלוה את חבירו לא ימשכננו אלא בב"ד מכלל דבב"ד ממשכנין [ט]א"ל שמואל אימא לא ינתחנו אלא בב"ד הכי נמי מסתברא דקתני סיפא לא יכנס לביתו ליטול משכונו מני אילימא בעל חוב מרישא שמע מינה אלא לאו שליח ב"ד אי משום הא לא איריא (ט) ה"ק המלוה את חבירו לא ימשכננו אלא בב"ד מכלל דבב"ד ממשכנים ובעל חוב אפי' נתוחי נמי לא (ו) שלא יכנס לביתו ליטול משכונו מתיב רב יוסף [3]לא יחבל ריחים ורכב הא דברים אחרים חבל [4]לא תחבל בגד אלמנה הא של אחרים תחבל מאן אי נימא בעל חוב הא כתיב [5]לא תבא אל ביתו לעבוט עבוטו אלא לאו שליח ב"ד תרגמה רב פפא בריה דרב נחמן קמיה דרב יוסף ואמרי לה רב פפא בריה דרב יוסף קמיה דרב יוסף לעולם בבעל חוב ולעבור עליו בשני לאוין ת"ש ממשמע שנאמר [2]בחוץ תעמוד איני יודע שהאיש אשר אתה נושה בו יוציא אלא מה תלמוד לומר [2]והאיש לרבות שליח בית דין מאי לאו שליח בית דין כלוה לא

ונוטל הכי פירושו יכיא ראיה ששכרו ואז יהיה נשבע ונוטל [ו]והיכא דקתני המע"ה היינו יכיא עדים שקנן לו שתים שהעדים יודעים הקנילה אם יודעין ששכרו [ד] כדפריך וכן משמע בפרק כל הנשבעין דקאמר עלה ראיה דלנשם קתני ראיה דלשבע לא קתני משמע דנשבע ונוטל היינו שיכיא ראיה ששכרו ויהיה נשבע ונוטל:

השתא דמטא זמן חיוביה רמי **אנפשיה ומדכר.** וא"ת ת"כ בזמנו אמאי נשבע שכיר ונוטל ליתא בעה"ב מיני זוכר עתה אבל הנימו לי עד שיעלה עמוד השחר שאזכור אם נתתי אם לאו כיון שאחר זמנו אנו פוטרים אותו מטעם זה ועוד קשה במודה במקלת אמאי אין בעל הבית נשבע דרמי אנפשיה ומידכר אלא ישבע לשקר וי"ל דחזקה שאין בעה"ב עובר בבל תלין לא מהני אלא היכא דאיכא חזקה דאין שכיר משהה שכרו בהדיה כמו שאפרש בסמוך ואם היה יכול בעה"ב לטעון הנימו לי עד שיעלה עמוד השחר לא היתה כאן חזקה דאין שכיר משהה שכרו שהרי לא הוה [ה] אתו אלא תבעו ממנו בב"ד ולא רלו ליתן לו ושהו אותו לעמוד השחר: **וכי** שכיר עובר בבל תגזול. וא"ת בעל הבית נמי אית ליה הך חזקה שאינו עובר בבל תגזול וי"ל דמתיר ליה לאו אחד כמו שנים א"נ בלאו הכי משני ליה שפיר וא"ת ומ"מ איכא חזקה דאין בעה"ב עובר בבל תלין כנגדו והוה ברי וכרי והמע"ה וי"ל דחזקה של בעל הבית אינה חזקה עובה כשל שכיר דזימנין לא רמי אנפשיה למידכר והוה לן למימר דנשבע ונוטל וחזקה דאין שכיר משהה שכרו לכדו [ו] לא תשיבא כחזקת שכיר אלא כששתיהן כיחד הוו כנגד חזקת שכיר והוי ברי וכרי והמע"ה:

והא תבע ליה קמן. ס"ד השתא אם יש עדים שתבעו היינו אפי' אחר זמנו ולכן פריך דמה אנו לריכין לעדים הלא תובעו השתא בפניהו ולמאי דס"ד הוה מלי למיפרך אמאי נשבע ונוטל אלא פריך שפיר: **ולעולם.** פי' בקונטרס וכי שכיר משהה שכרו כ"כ ואינו מיושב דאין בזה ראיה שנפרע דחזקה דאין שכיר משהה שכרו אינה מועלת אלא היכא דאיכא חזקה דאין בעה"ב עובר בבל תלין בהדה ובל תלין אינו עובר אלא בוקר ראשון אלא הכי פירושו ולעולם שכיר נשבע ונוטל אין זו מקנה עובה שיהא נאמן לעולם לומר לא פרע לי: **מחזיר את הכר בלילה.** בריש תמורה (דף ו. ושם ד"ה מחזיר) פריך לרבא דאמר כל דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני והכי השתא העבוט דאמר רחמנא לא תעבוט עבוטו ותנן מחזיר את הכר בלילה אלמא דמהני וקשה דמנליה דמתני' אייתי במשכנו באיסור וא"ל דסמיך אברייתא דאלו מליאות (לעיל דף לא:) דקתני משכנו שלא ברשות מנין כו' דא"כ מאי קשה לן דהא בברייתא גופה יליף מהשב תשיב כדמשני התם ואי אדשמואל סמיך א"כ מה לריך לתרץ מהשב תשיב הלא עיקר קרא לשמואל אייתי במשכנו באיסור דאם אכל וגו' משמע דמשכנו בביתו וי"ל דסמיך אמעשים בכל יום דמחזיר אפי' משכנו שלא ברשות א"נ סמיך אברייתא דלקמן (דף קיד:) דמתרץ לה רב ששת המלוה [אם] מכירו אינו רשאי למשכנו משכנו מייב להחזיר לו אע"ג דהאי דפריך לרבא בתמורה לא אתי אליבא דשמואל דשמואל אין שייך להקשות דעיקר קרא במשכנו באיסור כתיב מ"מ אין להוכיח משם שלא יהא הלכה כשמואל כי כן דרך גמרא להקשות ולתרץ אפילו הלא כהלכתא כדאשכחן בפ"ב דכתובות (דף כו.[ז]) וברייתא דאלו מליאות (לעיל דף לא:) דקאמר אין לי אלא במשכנו ברשות אין לריך לומר דשמואל יהפוך וישנה אין לי אלא משכנו שלא ברשות אלא יעמידנה בתנא דפליג אתנא דקאי כוותיה ויהפוך הדרשה:

ואת המחרישה ביום. קשה לר"ת דתניא בסוף פירקין (דף קנא.) חבל זוג של ספרים ומגל של פרות חייב משום כ' כלים ופירש בקונטרס פרות המוכשות ומייב עליהם המוכנין לפי שעושין אוכל נפש א"כ היאך נטל את המחרישה דקתני ומחזיר [ה]הא עבר כי נפש הוא אוכל (דברים כד) ועוד דאין נראה לחייב אלא דוקא דומיא דריחיים ורכב שמתקנים האוכל עלמו בכלי [א] לכן מפרש ר"ת למגל פרות היינו פרות המרכבות בתבואה וגרים ר"ת נמי זוג של מספרים ולא גרסינן זוג של ספרים וכן גרים ר"ח והם תפסורת של ירק או לגזוז בית השחיטה כדאמרינן בנכורות (דף כה.) שדרכן היה לגזוז אבל פרות החוכשות לא מיקרי כלי שעושין אוכל נפש ועוד נראה לר"ת דמחרישה דהכא לאו היינו מחרישה שחורשין בה את הקרקע דנראה דלא מיחייב בהשבת העבוט אלא בכלי העשוי לגוף האדם ולהנאתו ועוד דמוקי בגמ' במחרישה דכפפא ואין דרך לחרוש קרקע במחרישה של כסף אלא נראה לר"ת דהיינו מגרדתא שמגרדין בו בני אדם בבית המרחץ כדאמר בפרק חבית (שבת דף קמז:) עבדא ליה אימיה מגרדתא דכספא וכן בפרק מליאת האשה (כתובות דף סח.) במחרישה דכספא פר"ח דהיינו מגרדתא: **אימא** [ל]לא ינתחנו **אלא** בבית דין. וא"ת מנין דיתות אסור לבעל חוב ואומר ר"י דמדרבנן הוא כדאמר בסמוך בעל חוב ניתות נמי לא גזירה שמא יבנס בביתו: **וחסורי** מיחסרא והבי קתני. תימה דקתני חסורי מיחסרא כדי לדחות וי"ל דאין לחוש כיון שאינו מגיה כ"כ ורוב ספרים גרסי הכי קאמר:

מטה

מסורת הש"ס

(א) רש"ל מוסק ג' תיבות אלו, (ב) תמורה ו., (ג) ע' תוס' לקמן קנו. ד"ה אלמנה), (ד) אמר לך, (ה) (דברים כד), (ו) ל"ל ומיסת, (ז) [וסס כתר ד"ה והאמר רבי יוחנן ועי' סנהדרין כפ: תוס' ד"ה אמר רב פפיי, (ח) עי' מ"מ פ"ג ממלוה מה שחיבן כאם הרשב"ם,

הגהות הב"ח

(א) גמ' והא קתבע ליה קמן: (ב) שם משום הא לא מיריא (הכי קאמר) מתמ' וכ"כ ס"מ חסורי מיחסרא והבי קתני: (ג) שם נתוחי נמי לא גזירה שמא יבנס לביתו: (ד) תר"ה קנילה וכו' אם יודעין ששכרו כדפרישית וכן משמע בפ' (ה) ד"ה השתא שהרי לא השהה אותו אלא: (ו) ד"ה וכי שכיר וכו' לכדו נמי לא חשיבא:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה אלא. לכן מפר"ת כו' ועוד נראה לר"ת כו'. כ"כ וכן פי' הרא"ש ועוד אבל הרמב"ם ומב"ן ורשב"א וש"פ מפרשים כפירש"י הוכרחות וכן מחרישה דמתני' מחרישה ממש וקושית תוס' תירץ בפר"ת דמתני' מיירי בעבר ומשכנו ומה מתוכן קושית תוס' ד"ה מחזיר כו' ומש"ש זל אהדדיה ר"ל בשעת מלאכה דא"ל להחזיר כלי א"ל אלא בשעת מלאכה ודוקא הכרך לגוף אדם אז כלי א"ל אבל ש"ד ממו לגוחת כו' ג"ב. והרמב"ן והרשב"א תירלו דאף לכתחלה מותר למשכן אלא בשעת מלאכה כלי א"ל וכ"ה בירושלמי אבל בעת הרמב"ם מה כדעת תוס' דכלי א"ל אסור לעולם למשכן ואם משכנו חייב להחזיר מיד והכו"ם תירץ דמתני' מיירי בנתנו מדעתו ואם"ה חייב להחזיר וכ"כ הרמב"ם אחד כו' ואחד שנתנו לו מדעתו ומ"ש בש"ע שם (בח"מ סי' לז) בעי' כח וע"ש בשבי יב דאפקה דכלי א"ל מחזיר מיד וע"ש בהגה"ה אבל נסוף בעי' ו' כתב ומחזיר אותם בשעת מלאכה והעיקר כדעת רמב"ם דמחזיר מיד:

עין משפט נר מצוה

קבו א ב מי' פי"ח מהל' שכירות הל' ו ועיין שם סמג לאוין קפא טור ש"ע מ"מ פי' מט פעי' ג: קבח ג ד מי' פ"ג מהל' מלוה ולוה הל' ד סמג שם טוש"ע מ"מ פי' לז פעי' ו:

קבט ה מי' שם הל' ו ועיין בהגהות ומ"מ טוש"ע שם סעיף יח:

קל ו מי' שם הל' ה טוש"ע שם סעי' טח:

קלא ז מי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעי' יח:

קלב ח ט מי' שם הל' ד ועיין שם טוש"ע שם סעי' ו:

י (מי' שם הלכה ח):

תורה אור השלם

1 לא תַעֲשֹׂק אֶת רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר: ויקרא יט יג

2 בַּחוּץ תַּעֲמֹד וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אַתָּה נֹשֶׁה בּוֹ יוֹצִיא אֵלֶיךָ אֶת הַעֲבוֹט הַחוּצָה: דברים כד יא

3 לֹא יַחֲבֹל רֵחַיִם וָרָכֶב כִּי נֶפֶשׁ הוּא חֹבֵל: דברים כד ו

4 לֹא תִטֶּה מִשְׁפַּט גֵּר יָתוֹם וְלֹא תַחְבֹּל בֶּגֶד אַלְמָנָה: דברים כד יז

5 כִּי תַשֶּׁה בְרֵעֲךָ מַשֶּׁאת מְאוּמָה לֹא תָבֹא אֶל בֵּיתוֹ לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ: דברים כד י

מוסף רש"י

וכי שכיר עובר על בל תגזול. לקבל שכרו כי פעמים ושבועות מה:.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com